

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2025 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf de onderbouw van het basisonderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS

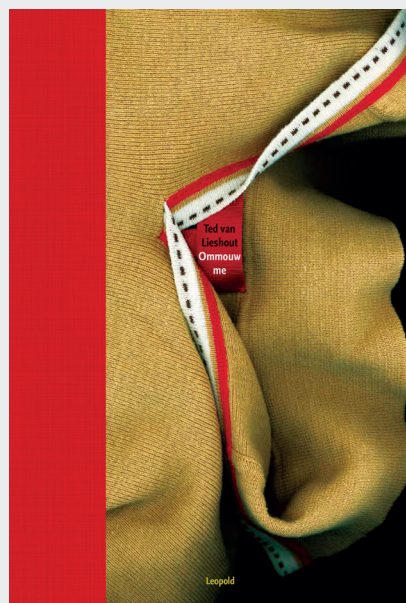
Deze lessuggesties richten zich op de dichtbundel ***Ommouw me*** van Ted van Lieshout (Uitgeverij Leopold), een boek dat geschikt is voor kinderen vanaf 10 jaar.

Thema's in dit boek

- kleding & schoeisel
- identiteit
- (op)groeien
- verbinding
- verlies & herinnering
- afscheid nemen
- verzamelen
- emoties
- vrije poëzie & beeldgedichten

Uit het juryrapport

"Door gekoesterde kledingstukken te verbeelden als dragers van identiteit en emotie, creëert Van Lieshout een intiem portret van verlies, verbondenheid en herinnering. De keuze om kledingstukken – compleet met labels en etiketteksten – als poëtische stemmen te gebruiken, geeft de bundel een unieke vorm. Een opvallende en waardevolle verzameling die taal en beeld met heel, heel veel gevoel vermengt."

Ommouw me

Een bijzondere dichtbundel met portretten van kleding en óver kleding. Ook komen de personen die de kleren en schoenen gedragen hebben voorbij. De gedichten en de bijbehorende foto's geven een inkijkje in het gevoelsleven van de dragers. Meestal van Ted van Lieshout zelf, maar soms ook van overleden dierbaren of fictieve personen. Kledingstukken die bewaard zijn vertellen een eigen verhaal, als fijne herinnering.

Daarmee krijgt het bewaren van kleding ineens betekenis, het laat je verwonderen en kan bijdragen aan het verwerken van verlies.

VERLATEN

VANUIT DE EIGEN ERVARING

VMBO EN ONDERBOUW

HERKENNING

Voorlezen

Lees het gedicht 'Verlaten' (p. 10) voor, maar laat de afbeelding nog niet zien.

Raadgedicht

Laat leerlingen individueel in 1 woord aangeven over wie het gedicht gaat (bijvoorbeeld via *Mentimeter.com*). Laat de antwoorden in een Word Cloud zien. Bespreek de antwoorden. Laat enkele leerlingen hun antwoord beargumenteren. Toon de foto die erbij hoort (p. 11) en bespreek of dit iets verandert aan de betekenis van het gedicht.

Eigen kleding

Laat leerlingen thuis een foto maken (of zoeken) van een kledingstuk dat ze niet meer dragen en deze foto meenemen. Bespreek met elkaar welke betekenis kleding voor de leerlingen kan hebben.

Eigen ervaring

Laat de leerlingen opschrijven wat ze hebben meegemaakt met dit kledingstuk, waar dit was en wanneer. Laat ze in korte zinnen of in woorden omschrijven hoe ze denken dat het kledingstuk dat heeft ervaren. Laat ze hun tekst samenvoegen met hun foto (bijvoorbeeld in *Canva.com*).

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van taalgevoel & literaire competentie

Poëziedidactiek

Met poëzie kun je levendige discussies in de klas voeren en creatief aan de slag gaan. Jeroen Dera (2023) beschrijft in 5 uitgangspunten een effectieve poëziedidactiek:

1. Vertrek vanuit de ervaring: start bij het gevoel van de leerlingen.
2. Stel interpretatieverschillen centraal: zoek niet naar een sluitende betekenis, maar geef iedereen de ruimte voor een eigen interpretatie.
3. Vertrek vanuit de vorm en koppel deze aan de inhoud: gebruik de poëtische kenmerken om te zoeken naar betekenis.
4. Werk multimediaal: ga verder dan alleen het lezen van gedichten en zet performance, muziek en internet in. Poëzie moet je vooral ervaren.
5. Laat leerlingen creatief schrijven: in betekenisvolle poëzielessen gaan leerlingen ook zelf aan de slag met het schrijven van gedichten. Dit helpt niet alleen bij hun persoonsvorming, ze krijgen hierdoor ook meer inzicht in hoe poëzie werkt.

Typologie van leerlingen als poëzielezers (Dera, 2023)

Vmbo, onderbouw havo/vwo	Bovenbouw havo, vwo 4	Vwo 5 en 6
Eenduidige teksten, herkenbare thema's en gevoelens.	Verdiepende teksten, verbinding tussen eigen en andere werelden.	Diepgaande en complexe teksten, taalkunst & moeilijke vormen.

JAMESTOWN

JOUW INTERPRETATIE

HAVO/VWO 4

VERBINDING

Samen lezen

Kopieer het gedicht 'Jamestown' (p. 38-39) en deel het uit of laat het zien op het digi-bord. Laat leerlingen dit in groepjes van 4 lezen en bekijken. Ze schrijven eerst individueel in steekwoorden op waar het gedicht over gaat. Daarna bespreken ze wat ze hebben opgeschreven. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er in de interpretaties?

Bespreken

Vraag naar verschillende interpretaties die naar voren zijn gekomen en benadruk dat er niet een gelijklopende interpretatie hoeft te zijn. Welke relatie hebben de leerlingen waargenomen tussen tekst en beeld? Vanuit wie is het gedicht geschreven?

Informatie verzamelen

Laat de leerlingen in tweetallen foto's verzamelen van Jamestown in Ghana. Bespreek welke informatie ze halen uit de foto's over de plek waar het gedicht zich afspeelt. Geef ze dit een andere kijk op hun interpretatie?

Ander perspectief

Laat leerlingen in dezelfde tweetallen vanuit een ander perspectief (iemand uit Ghana, de slippers, de zee, een houten bootje...) opschrijven hoe ze zich voelen. Wat zien ze? Wat ruiken ze? Wat horen ze? Wat maken ze mee? Hoe voelen ze zich? Laat ze de elementen componeren tot een gedicht.

WAT IS ZIJN?

VORM EN INHOUD

VWO 5 EN 6

VERDIEPING

Lezen & kijken

Deel het gedicht 'Wat is zijn?' uit (p. 12-13). Laat leerlingen dit eerst individueel bekijken en hierover nadenken.

Filosofisch gesprek

Laat de leerlingen in groepjes van 6 in gesprek gaan over de vorm en inhoud van het gedicht met als centrale vraag: *Wat is zijn?* Geef ze handvatten mee over enjambement (zie ook de TIP hiernaast), relatie tekst en beeld, meerstemmigheid, ambiguïteit, taalkunst en betekenis.

Performance

Elk groepje bereidt een optreden voor waarin ze het besprokene verwerken en waar ze de meerstemmigheid van het gedicht in naar voren brengen. Organiseer een *Poetry Slam* waarin ieder hun interpretatie laat zien.

TIP: Dit gedicht zit vol enjambement, wat erom vraagt om naar verschillende interpretaties te kijken. Ellen Deckwitz (2022) beschrijft enjambementen als cliffhangers (*Eerste hulp bij poëzie*, p. 26-31). Ze lenen zich er ook voor om het gedicht op verschillende manieren voor te dragen.

MEER LEZEN?

Meer poëzie van Ted van Lieshout

- *Driedelig paard* (2011) Uitgeverij Leopold.
Woutertje Pieterse Prijs 2012
- *Onder mijn matras de erwt* (2017) Uitgeverij Leopold.
- *Ze gaan er met je neus vandoor* (2018) Uitgeverij Leopold.
Boekensleutel 2019
- *De gemene moord op Muggemietje* (2020) Uitgeverij Leopold.
Zilveren Penseel 2021

Meer over poëzie

- *Eerste hulp bij poëzie* (2022) Ellen Deckwitz. Uitgeverij Pluim.

Bronnen

- Dera, Jeroen (2023) 'Poëzieonderwijs'. In: *Vaardig met vakinhoud. Handboek vakdidactiek Nederlands*, pp. 313-324. Bussum: Coutinho.
- *Website over Ted van Lieshout*
<http://tedvanlieshout.nl>
- *Blog van Ted van Lieshout*
<http://tedvanlieshout.nu/>
- In de serie *Kwestie van lezen* van Stichting Lezen:
 - *Creatief schrijven en lezen combineren op de middelbare school* (nr. 14)

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

Voor het basisonderwijs

- groep 1-8: *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans
- groep 6-7: *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers
- groep 7-8: *Vandaag komen we niet meer thuis* van Enne Koens & Maartje Kuijper

Voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-3: *Oever* van Ludwig Volbeda
- klas 1-6: *Ommouw me* van Ted van Lieshout
- klas 4-6: *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.

